

ROSMALLA

Jaargang 3
Nummer 4
December 1993

In dit nummer o.a.:

- De Creijen, een bekende familie uit Rosmalen

- 1941: Zilveren jubileum van dokter Hanegraaff

COLOFON

Rosmalla (ISSN 0925-2894) is een uitgave van de Heemkundekring Rosmalen en verschijnt eenmaal per kwartaal.

Redactie:	Redactieadres:
Mari van de Ven	Stationsstraat 8
Harry Coppens	5241 EE Rosmalen
Wil Verstappen-Witlox	tel. 04192-18349

Leden en donateurs ontvangen "Rosmalla". Donateurs betalen minimaal f 25,- per jaar. Abonnees (voor minimaal één jaar) betalen f 25,- per jaar (postabonnees f 35,- per jaar), over te maken op het bankrekeningnr. van de Heemkundekring, onder vermelding van: "abonnement Rosmalla".

Bankrekeningnr.: 18.45.43.444 (Rabobank Rosmalen, postgiro van de bank: 1099372) ten name van Heemkundekring Rosmalen, Deken Fritsenstraat 53, 5243 VM Rosmalen.

Bestuur:

Th. Derksen, voorzitter, Weidestraat 15, 5241 CA Rosmalen. Tel. 04192-12591

A.J. van de Ven, 1e secretaris, M. Nijhoffstraat 8, 5242 CV Rosmalen. Tel. 04192-14094

J.W. Westerlaken, 2e secretaris en contactpersoon, Venstraat 53, 5241 CD Rosmalen, Tel. 04192-13562

Sj. Hoedemakers-van der Sluis, penningmeester, Deken Fritsenstraat 53, 5243 VM Rosmalen. Tel. 04192-17366

H. de Werd, archief, Hintham 127, 5246 AE, Tel. 073-415914

Copyright 1993 Heemkundekring Rosmalen.

Zonder toestemming van redactie en / of bestuur mag niets uit deze uitgave worden overgenomen.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud der ondertekende artikelen. Aan deze artikelen zal ook nooit iets veranderd worden zonder overleg met de auteur(s). Foto's en andere illustraties worden te allen tijde teruggezonden; teksten op verzoek.

Kopij voor het volgende nummer inleveren vóór 1 februari 1994.

Bij de voorplaat: Rini Willemsen, zoon van de Rosmalense stationschef, bij het station van Rosmalen aan de Stationstraat. Links café Juliana, van "Toontje de Smid". Op de achtergrond recht het wachthuis van de familie Maas aan de Burg. Woltersstraat.

VAN DE REDACTIE

De vorige Rosmalla was zeer goed gevuld met door verschillende leden ingezonden artikelen. Dit hebben wij de vorige keer ook in dit voorwoord gezegd. Helaas blijkt dit keer een ander record te worden gehaald: we hebben, behalve van Harry Coppens en Henk de Werd slechts één artikel ontvangen, en wel van de werkgroep tentoonstelling. Waar blijven de verschillende leden met hun artikelen? Sla er nog eens de tweede Rosmalla van dit jaar op na. In het voorwoord van dat nummer staat een hele lijst met onderwerpen waarover U iets zou kunne schrijven. We kunnen als Heemkundekring toch niet twee auteurs opzadelen met het iedere keer maar weer moeten schrijven omdat niemand anders dit doet?

Sinds halverwege 1992 is de redactie van Rosmalla ongewijzigd gebleven. Helaas ziet Wil Verstappen-Witlox zich nu genoodzaakt in verband met drukke werkzaamheden zich terug te trekken als redactielid met ingang van het volgende nummer, zodat nu alleen Harry Coppens en Mari van de Ven overblijven als redactieleden.

Dit nummer is alweer het vierde en laatste nummer van 1993, dus dit nummer bevat weer een register op de derde jaargang van de Rosmalla. Bij dezen ook willen wij alle lezers een prettig kerstfeest en een gelukkig nieuwjaar wensen.

De redactie van Rosmalla,
Harry Coppens
Mari van de Ven
Wil Verstappen-Witlox

DE ADVENTSKRANS EN DE HOOP OP BETERE TIJDEN

De periode van vier weken die aan Kerstmis voorafgaat, noemt men de Advent. In de kerk, maar ook elders, zien we in die periode de zogenaamde adventskrans. In Palet, het ledenblad van de K.V.O., wordt tekst en uitleg gegeven over de historische betekenis van deze symboliek die ontstaan is uit Germaanse gebruiken, die later gekerstend zijn (Harry Coppens).

Aan de adventskrans onderscheiden wij drie elementen die ieder hun eigen betekenis hebben: het bladgroen, de cirkelvorm en het kaarslicht. Van oudsher zijn alle groenblijvende planten met een zeker aureool omgeven. De volksmond zegt, dat ze de kracht van de winter en de duistere tijden weerstonden. Daarom moesten ze wel iets bijzonders in zich hebben. Zo vinden we de laurier

als het teken van de overwinning terug in de zegekransen bij de Grieken en de Romeinen. Voor de Kelten was de maretak (mistletoe) de heilige plant bij uitstek, symbool van het zich steeds vernieuwende leven. De Germanen hingen in de winter dennetakken in hun woningen om de lente eraan te herinneren dat zijn tijd ongetwijfeld weer zou komen. In die zin waren de dennetakken een onderdeel van hun vruchtbaarheidsriten.

In de tijden dat de mens nog veel afhankelijker was van de loop der seizoenen en daarmee van de weersinvloeden, vreesde hij de winter terecht vanwege de kou en de duisternis.

Om de koude, maar vooral om de geest van de duisternis te verjagen, stookten de Germanen in de donkerste periode van het jaar grote houtvuren en hielden ze 's avonds vaak fakkeloptochten om het licht te steunen in zijn strijd tegen de duisternis. Ze noemden dit het feest van de Winterzonnenuwende, de heiligste tijd van het jaar.

In de ogen van de Germanen was de zon dan moe geworden en hield ze twaalf dagen rust. Daarna hervatte ze haar omloop rond de aarde. De Germanen eerbiedigden die rustpauze van de zon en werkten niet in die periode. Geen wagen of spinnewiel mocht in beweging zijn. Als symbool van die volslagen rust hingen ze een met dennegroen versierd wagenrad in huis.

Onze adventskrans is ontstaan uit de gebruiken van de Germanen, maar het Christendom heeft er een diepere betekenis aan toegevoegd. Dat zien we vaak in de Christelijke traditie: teruggrijpen op het oude, de wezenlijke elementen daarvan behouden, maar tevens verdiepen en verrijken. Kerstenen noemen we dat.

In de Christelijke traditie zijn het de kaarsen die een diepere betekenis geven aan de adventskrans. De vier kaarsen zijn bevestigd op een met dennegroen omwikkeld rad en worden in een vaste volgorde ontstoken.

Op de eerste zondag van de Advent de eerste kaars. Op de tweede komt de tweede kaars erbij, op de derde zondag de derde erbij en op de vierde zondag branden ze alle vier. Het verschil in lengte van de kaarsen bedoelt aan te geven hoever de advent al gevorderd is. Als ze alle vier branden, verkondigen ze de komst van de Heer.

Alle vier kaarsen hebben hun eigen naam:

1ste: *Nox praecessit* (de nacht is voorbij)

2de: *Tu es, qui venturus es?* (zijt Gij het die komen zult?)

3de: *Gaudete* (verheugt U zich)

4de: *Canite tuba* (steekt de bazuin [want de Verlosser is nabij])

Het paarse lint dat door het groen slingert, wil ons aansporen tot bezinning en inkeer, zoals ook de natuur ons daartoe uitnodigt in de donkere dagen voor Kerstmis. Meer dan 2000 jaar geleden hadden de Germanen dat al begrepen, wonderlijk genoeg! Voor ons een reden temeer om de ziel van deze traditie in ere te houden. Niet alleen in kerk en school, maar óók in huis hoort de adventskrans thuis in deze tijd.

Henk de Werd

Drukke werkzaamheden op school in verband met het organiseren van een schoolkamp in Luxemburg en de feestelijkheden rond mijn zilveren jubileum aan de Sancta Maria Mavo beletten mij mijn archie werk te doen, zoals het hoort. Gelukkig ging de werkgroep zonder mij aan de slag en met name bij de tentoonstelling heeft die goed werk verricht.

Tinus v. d. Ven, alias Tinus van Kiskes en zijn vrouw Johanna v. d. Hanenberg (den Hoan). In hun midden hun 'kleinzoon' Bert van Ieperen, de zoon van hun pleegzoon Martien van Ieperen. Ongeveer 1943. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

In de Rosmalense Dorpsstraat. Van links naar rechts: Tini van Ieperen, Marietje van Ieperen-Hermans met in de kinderwagen de kleine Jos van Ieperen, Mia van Ieperen, Johanna v.d. Hanenberg en Tonnie van Ieperen. Johanna v.d. Hanenberg was de pleegmoeder van Martien van Ieperen, de vader van het gezin op deze foto. Ongeveer 1948. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

Bid voor de Ziel van Zaliger
MARTINUS FRANCISCUS VAN DE VEN
weduwenaar van

Johanna van den Hanenberg

geboren te Rosmalen, 17 mei 1882 en aldaar overleden,
voorzien van het H. Oliezetel op 27 april 1957.

Zalig de man, die de Heer vreest en zijn geboden onderhoudt, op de kwade dag zal Hij hem bevrijden.

God's raadsbesluiten zijn ondoorgrondelijk en het past ons het hoofd te buigen voor Zijn heilige wil. In alle kalmte en rust en stil als de nacht, waarin Hij hem tot zich nam, maakte hij de beslissende overgang van de tijd naar de eeuwigheid. Kalm, zoals alleen iemand, die zuiver staat tegenover God, kan heengaan, omdat hij weet, dat hij naar een beter leven overgaat. Want hij vertrouwe op zijn God.

Een strijd is het leven van de mens op aarde. Hij heeft de goede strijd gestreden, zijn loopbaan voleind, het geloof bewaard; voor de rest is hem weggelegd de kroon der gerechtigheid, die God hem zal geven.

Mijn geliefden, familie en vrienden, ik beveel u mijn ziel en zaligheid aan; gedenkt mij in uw gebeden.

Heer, geef hem de eeuwige rust en het eeuwige licht verlichte hem.

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
Cornelis van de Ven,

weduwenaar van

Anna Maria van de Ven,

geboren te Rosmalen 21 April 1839 en voorzien van de Hf. Sacramenten aldaar overleden 10 April 1920.

Lid der H. Familie.

Ik heb een goeden strijd gestreden, mijn loopbaan voltrokken, het geloof behouden; thans is mij de kroon der gerechtigheid weggelegd. II Tim. IV, 7, 8.

En nu Heer, doe met mij naar uw wil, en gebiedt, dat mijne ziel in vrede worde opgenomen, want het is mij dienstiger te sterven dan te leven. Tob. III, 6.

Dierbare kinderen, wat gij geleerd en ontvangen en gehoord en gezien hebt in mij, beoefent dat, en de God des vredes zal met u zijn. Phil. IV, 9.

Zijn wij met Christus gestorven, wij gelooven, dat wij ook met Hem zullen leven. Rom. VI, 8.

Bemind zij overal het H. Hart van Jezus!
300 d. afl.

M. v. d. Wijst, koster, Rosmalen.

Bidprentjes van Tinus van de Ven en van zijn vader Cornelis (Kiske) van de Ven. Tinus van de Ven was daarom beter bekend als Tinus van Kiskes. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

Juist door die tentoonstelling kwam er weer veel fotomateriaal binnen. Tini van Ieperen uit de Deken Fritsenstraat bood, naast foto's en bidprentjes, bovendien twee kostbare boekwerken aan:

- 1938-1944 *Maandelijch Verslag der gehouden vergaderingen van de loterij-vereening Hoop Doet Leven*. Die loterijvereniging werd overigens opgericht in 1903.

- *Naamlijst der voogdikinderen door de algemeene commissie van kinderverpleging en kinderbescherming geplaatst onder toezicht van M.F. v.d. Ven, Rosmalen*. De oude Rosmalenaren kennen Tinus van de Ven zeker nog. Tinus van de Ven, alias Tinus van Kiskes, werd geboren op 17 mei 1882 en overleed op 27 april 1957. Hij was getrouwd met Johanna van den Hanenberg, Hanneke den Hoan, en woonde in 't Ven.

TRAGISCH ONGEVAL IN ROSMALEN

Henk de Werd

In 1944 vond in onze gemeente een tragisch ongeval plaats: "Een driejarig kindje heeft kans gezien in een onbewaakt oogenblik een pasgebooren kindje van drie weken oud uit de wieg te nemen en heeft het daarna uit het raam naar beneden laten vallen. Het kindje was op slag dood." Wie weet er nog iets van dit vreselijke ongeluk? Om wie gaat het? Misschien kunnen we er dan in de volgende Rosmalla op terugkomen.

Naschrift redactie: Voor nadere informatie omtrent dit tragisch ongeluk hoeft U niet op de volgende Rosmalla te wachten, daar ik me nog wel iets kon herinneren van dit ongeval in de Krommenhoek. Voor de juiste toedracht heb ik een bezoek gebracht aan Martha Schippers-Hoedemakers die indertijd naast de ouders van het jeugdige slachtoffer woonde, te weten Wim Kerkhof, die getrouwd was met Zus van Beek. Het ongeluk deed zich voor op de eerste Pinksterdag 1944 en heeft wonden geslagen bij de familie Kerkhof, vier jaar oude kind. Martha verzocht uitdrukkelijk er geen verdere ruchtbaarheid aan te geven (eigenlijk het liefst helemaal geen) omdat daardoor de oude wonden opnieuw opengereten zouden worden (Harry Coppens).

DE CREIJEN, EEN BEKENDE FAMILIE UIT ROSMALEN

Harry Coppens

Om mensen uit vroegere tijden te begrijpen en te kunnen oordelen over hun handel en wandel, moet je kennis hebben of eerst kennis nemen van de tijd waarin zij leefden. Teveel mensen plaatsen die mensen en hun handelingen in onze tijd, waardoor het een en ander als onbegrijpelijk belachelijk voorkomt. Om een voorbeeld te geven: Vroeger had het krijgen van kinderen een geheel ander belang dan nu (vergelijk de situatie van toen hier met de ontwikkelingslanden nu). Kinderen werden massaal ingezet bij het verdienen van de dagelijkse kost. Ze waren in feite onmisbaar. De mechanisatie speelde nog geen rol in de agrarische wereld van toen en van jongsaf aan hielpen kinderen bij het vele werk in en om de boerderij. Door hun kinderen wisten de ouders zich verzekerd van een rustige oude dag. Als een echtpaar geen kinderen kreeg, was het huwelijk niet geslaagd. Bovendien had men nauwelijks kennis van geboortebeperving en tevens ontbraken de anti-conceptiemiddelen. Ook zou je onder andere kennis moeten hebben van

+

2

Gedenk in uwe godvruchtige gebeden
de Ziel van Zaliger

MATTHIAS VAN CREIJ,
Gouden Jubilaris van de II. Familie,
Weduwnaar van Johanna van Hasselt,
geboren te Rosmalen 19 Februari 1855 en
aldaar overleden 8 April 1944, voorzien
van de III. Sacramenten.

Sterk van lichaam en van geest, aan
der Vaadren wet getrouw, ging hij door
het leven, aan allen het voorbeeld gevend
van een oprecht karakter en van een diep
geloovig man, die God alleen vreesde.

De vreesse des Heeren vervroolijkt het
hart en geeft blijdschap en vroonge en
verloing des levens. In het uur van zijn
doed zal hij gezegend worden.

De standvastige godsvrucht tot het
goddelijk Hart van Jesus verzekerd hem
Gods barmhartigheid en het eeuwig geluk.
Zijn oog was gevestigd op het beeld
der H. Maagd en steeds klonk het vol
vertrouwen: „Zij zal mij helpen!”

Dierbare Zonen en Dochter, luistert:
Blijft trouw aan Christus en Zijn Kerk en
leert uw buitgezinnen de Wet Gods on-
derhouden. Weest eensgezind, elkander
dezelfde liefde toedragende en gedenkt
uw vader en uw moeder.

Geliefde kleinkinderen, bidt voor ons.

Mijn Jesus, barmhartigheid.

P. Daamen, Koster Rosmalen.

K 125

+

2

Gedenk in uwe gebeden de Ziel van Zaliger

JOHANNA VAN HASSELT,
Echtgenoot

Mattheus van Creij,
geboren te Rosmalen 21 October 1860 en
overleden aldaar 27 December 1923, voorzien
van de laatste III. Sacramenten.

Drie dingen behaagden mijnen geest en
zijn aangenaam bij God en bij de menschen:
eendracht met naastestaanden, liefde tot
den evrenmensch en overeenstemming tus-
schen man en vrouw.

Zij was eene moeder, de bewondering en
de g
vermaande elk harer kinderen met kracht
en vol wijsheid en paarde mannenmoed aan
de teederheid der vrouw.

Dierbare echtgenoot en kinderen, wijst
met mij den heer en looft Hem in Zijn
raadsbesluiten. Gedenkt mijner.

O Maria, Moeder van Barmhartigheid, ons
leven, onze zoetheid en onze hoop, wees
gegroet!

Hoe zoet is het sterven na eene standvas-
tigitte godsvrucht tot het H. Hart van Jesus.

Mijn Jesus, barmhartigheid!

Chr. M. Sekeris, Rosmalen.

Bidprentjes van Matthias van Creij en Johanna van Hasselt.

de behuizing, de hygiëne, de rol van de kerk, de gezagsverhoudingen, het rollenpatroon en de positie van de vrouw in die jaren. Zonder je hierin verdiept te hebben is je oordeel uitspreken over deze mensen en hun handelingen te vergelijken met het willen verklaren van de betekenis van een woord waarbij men het niet nodig acht kennis te nemen van de context waaraan het woord nu eenmaal zijn betekenis ontleent.

Als ik spreek over de Creijen, dan doel ik met name op de voor ons liggende generatie die in hoofdzaak tegen het einde van de negentiende eeuw het levenslicht aanschouwde. En ik ben me ervan bewust, dat vele kenmerken van de hierop volgende en nu nog levende generatie nog duidelijk herkenbaar zijn, terwijl andere kenmerken in onze huidige maatschappij geen levenskansen meer hebben. Opmerkingen heden ten dage over gedragingen of anderszins van deze generatie, die men typeert met "De's nog 'n echte Creij" bewijzen dat hun levensstijl en wat dies meer zij, via de genen zijn weg naar deze en zelfs weer naar een volgende generatie gevonden heeft. In de wetenschap dat ik met het opsommen van bepaalde hun toebedachte eigenschappen tekort schiet, dat sommige tijdgebonden zijn en dat andere niet het alleenrecht van deze familie zijn, meen ik toch dat ze

Familiefoto van de familie van Creij. Zittend van links naar rechts: Eduard, Oma (Hanneke), Sofie (pleegkind na de oorlog van 1914-1918, Opa (Ties), Bart. Staand van links naar rechts: Sjef, Jan, Hein, Piet, Betje, Willem, Grad, Em. Meisje op de arm is het eerste kleinkind Tinni.

† Ter gedachtenis aan
LAMBERTUS VAN CREIJ

Geboren te Rosmalen 7 februari 1883 en overleden te 's-Hertogenbosch 19 jan. 1968 gesterkt door het H. Sacrament der zieken.

De lasten van de ouderdom en zijn ziekte heeft hij met bewonderenswaardig geduld en onderwerping aan Gods H. Wil gedragen en nooit kwam er een klaacht over zijn lippen. In eenvoud heeft hij geleefd; roem en eer konden hem niet bekoren.

Hij was geacht bij iedereen, omdat hij eenvoudig, godvrezend en goed was; zijn eerlijkheid sprak iedereen aan en was de reden, dat hij ongezoekt, door allen, groot en klein, bemind was. Hij was een echte kindervriend. Dierbare familie, maar speciaal broer Willem en huisgenoten, allen wil ik U danken voor de vele liefdevolle zorgen aan mij besteed.

Moge God U allen en uw kinderen zegenen. Gaarne zag ik U allen rondom mij en grote vreugde heeft uw veelvuldig bezoek aan mijn ziekbed mij bezorgd.

Vanuit de hemel hoop ik uw weldaden te kunnen vergelden.

Laat mijn aandenken niet wijken uit uw gebeden.

Dat hij ruste in vrede.

Bidprentjes Lambertus, Eduard en Gerardus van Creij.

†
 DENK EENS IN UW GEBED AAN
EDUARD VAN CREIJ
 echtgenoot van
JOSEPHINA VAN DREUMEL

Hij is geboren te Rosmalen 8 januari 1885, en stierf te 's-Hertogenbosch op 10 april 1967.

De herinnering aan deze man is weldadig. Een rijk leven ligt achter hem, rijk aan zijn diep geloof, zijn eerlijke trouw en aanbankelijkheid als echtgenoot. Bijna 45 jaar is hij samen geweest met zijn vrouw, die bij hem ondanks strokke werkzaamheden centraal in zijn leven stond.

Als Kamerbewaarder van de Commissaris van de Koningin bezat hij een rijk talent van omgang met mensen van alle standen, hij verstond de kunst om stijl met genoeidelijkheid goed te verenigen, en te deren die op het Provinciehuis kwam vond in hem een raadsman en begeleider. IJmouden mensen denken in dankbaarheid aan hem terug, die tijdens de oorlogsdagen onderdak vonden op het Provinciehuis. Om zijn goedheid en dienstbaarheid heeft hij zich een massa vrienden verworven.

Zonder opdringenigheid wist hij vaak zijn overheid te overtuigen dat daar of daar geholpen moest worden.

Deze levensstijl was nuxrecht van zijn geloof. Wij zijn hem dankbaar voor zijn voorbeeld, zijn goede diensten aan onze kerk, voor zoveel dingen, maar het meest voor het

helden. Wij gunnen hem de rust bij de goede God, die hem honderdvuldig zal vergoeden, wat hij voor ons betekend heeft.

Ter gedachtenis aan
GERARDUS VAN CREIJ,
 echtgenoot van
JOHANNA HUBERTA PENNING.

Geboren te Rosmalen 6 februari 1889 en aldaar overleden in het sanatorium „Maria-oord” 10 september 1966, gesterkt door het H. Sacrament der Zieken.

Iedere boom immers wordt gekend aan zijn vruchten; men plukt geen vijgen van dorens, men oogst geen druiven van een braamstruik.

Een goed mens brengt uit de schat van goedheid in zijn hart het goede te voorschijn.

Luc. 6 V.44-45 vs.

Een herinnering aan

Eimert van Crey

sinds 8 januari 1968 weduwnaar van

Anna van Roosmalen

Geboren te Rosmalen 7 maart 1887, aldaar in „De Annenborch“ onverwacht gestorven 27 februari 1978 en begraven op het parochiekerkhof van de Lambertuskerk 3 maart d.a.v.

Over vader en opa spreken is een bundel verhalen vertellen van gisteren, van zijn jonge jaren en van lang geleden, om zo opnieuw te weten en opnieuw gelukkig te zijn, dat wij zijn geheim verstaan.

„N sterke man, 'n persoonlijkheid,
'n vrouw en 4 kinderen,

de zaak, de winkel,
en elke nieuwe dag vol zorgen,
maar graag gedaan en blijmoedig
en bovenal met 'n groot hart,

dat gul wist te geven zonder terug te verlangen
Altijd gelijkmoedig met een mild oordeel
over elke mens

Geen wonder dat Eimert van Crey alleen
maar vrienden had.

geen wonder dat zijn kleinkind Anja van Crey
spontaan deze 8 regels over Opa neerschreef
„Opa, zoals jij was er maar één,

je hield de hele familie bijeen.

Je kinderen waren je grootste zorgen.

Je dacht altijd aan de dag van morgen.

Je kon praten met iedereen,

je belangstelling ging overal heen.

Tot op de laatste dag ben je opgewekt gebleven, zo — en niet anders — zul je voor ons voort blijven leven.“

Vader en Opa - plotseling was je er niet meer; toen niemand er op rekende ging je de weg van iedereen, de weg naar God,

waarin je vast en zeker geloofde.

Vader en Opa, dank voor alles.

Lief nu verder bij God - samen met moeder en oma, en zorg dat God en de mensen aan ons kunnen zien.

dat wij je kinderen en kleinkinderen zijn.

Voor uw meeleven — voor alle goedheid en vriendschap aan vader en opa bewezen, danken wij U hartelijk.

ZIJN DANKBARE
KINDEREN EN KLEINKINDEREN

In dankbare herinnering aan

WILHELMUS VAN CREIJ

Hij werd geboren te Rosmalen 16 november 1890.

Hij is gestorven 31 december 1980 in het verpleeghuis "De Herven" te 's-Hertogenbosch. Na een afscheidsviering in de Lambertuskerk te Rosmalen hebben we hem te rusten gelegd op het kerkhof aldaar 3 januari 1981.

Op 90-jarige leeftijd is ome Willem nu gestorven. Een hoge leeftijd heeft hij mogen bereiken. Daar is aan voorafgegaan een heel arbeidzaam leven. Al die jaren, dat hij samen met zijn broer Bart de boerderij bijhield en hij van zijn kant ook de huishoudelijke zorg op zich nam. Hij was iemand die werken vanzelfsprekend vond en die altijd klaar stond om de helpende hand te reiken.

Hij was niet veeleisend voor zichzelf, integendeel hij was een tevreden iemand. Ook in die laatste tientallen jaren, dat hij inwoning had, was hij een fijne en gemakkelijke huisgenoot. Op zijn oude dag kon hij nog intens genieten van de kleine kinderen om hem heen.

In die allerlaatste maanden heeft hij heel gelukkig geleefd in "De Herven", waar hij zo'n goede verzorging ontving. Wij durven erop te vertrouwen dat de Schepper van alle leven ome Willem nu zal opnemen in Zijn Vaderhuis. In gebed willen wij met hem verbonden blijven.

Moge hij rusten in vrede.

Voor Uw blijken van belangstelling na het overlijden en bij de begrafenis betoond zeggen wij U hartelijk dank.

De familie

Bidprentjes van Eimert en Wilhelmus van Creij.

in grote lijnen wel aan het nu volgende profiel beantwoorden.

De Creijen (ik beperk me tot de in de negentiende eeuw geboren) waren evenwichtige, gelovige en vriendelijke mensen, die tevreden waren met het weinige dat ze hadden. Ze deden wat er gedaan moest worden. Ze werkten hard om te overleven, maar lieten zich niet opjagen. Het waren natuurmensen die van en voor de natuur leefden. Het jagen, vissen en stropen was nodig om in het dagelijks onderhoud te voorzien en ze waren niet uit op winstbejag. Eenvoud (niet dat ze simpel waren) sierde hun leven, waaraan ze geen hoge eisen stelden en ze waren wars van dikdoenerij. Als een soort stelregel gold: Niej proberen hogger te skète dan oew kont stô, want wie hogger sket dan z'n kont stô, makt z'n hemd rein. Gastvrijheid stond hoog in het vaandel en mensen in nood werden naar vermogen geholpen.

Ze straalden gemoedelijkheid en rust uit en maakten zich niet al te veel zorgen voor de dag van morgen. Ze hadden genoeg aan de zorgen van iedere dag. Ondanks de beslommeringen van iedere wisten ze toch op hun manier te genieten van de geneugten des levens. Het waren levenskunstenaars die de wolken van morgn niet voor de zon van vandaag hingen. Dat de Striensestraat in de volksmond de Creijenstraat werd genoemd, is begrijpelijk. Als je weet dat zeven van de tien kinderen, te weten Bert, Willem, Hein, Piet, Jan, Gret en Bertje daar woonden. Vande overige drie woonde Em in de Dorpsstraat (winkel), Sjef in de Weidestraat (kolenhandel) en Eduard in Den Bosch.

Met een viertal anekdotes, waarvan ik er twee zelf heb meegemaakt en er twee van mijn vader te horen heb gekregen, wil ik mijn relaas over deze van oudsher bekende familie besluiten.

Mijn vader vertelde me eens hoe hij samen met de gebroeders Van Creij 's avonds laat was wezen vissen, niet met een hengeltje, maar met netten. Laat op de avond keerden ze met de buit huiswaarts. De vis werd in d'n herd op een hoop gegooid, waarop d'n oude Ties uit zijn slaap ontwaakte en in zijn *onderboks* uit zijn bedstee stapte om de visvangst te bewonderen. Hij graaide wat in de vis en begon, zoals gewoonte was, de vissen, die qua soort en grootte nogal van elkaar verschilden, in ongeveer gelijke hoopjes te verdelen, zodat eenieder een gelijk deel van de vangst kreeg. Het volgende ceremonieel speelde zich toen af. Een van de vissers moest met zijn rug naar de hoopjes vis gekeerd gaan staan. Ties wees dan duidelijk een hoopje aan en vroeg aan hem voor wie die portie was. Vervolgens kwamen aldus ook de andere hoopje aan de man. Hierna veegde Ties zijn handen wat af aan zijn ondergoed en kroop, zoals mijn vader me vertelde, daarna weer de bedstee in naast zijn Hanneke.

In de Rosmalla van december 1992 heb ik al een artikel geschreven over Piet van Creij, met als titel *Opvallende camouflage*. Uit dat artikel weten we al dat hij zich in de oorlogsjaren bezighield met het clandestien slachten van varkens en koeien, wat voor vele Rosmalenaren overigens een publiek geheim was. Was er onraad, dan werden er ijlings jongeren op uitgestuurd om de clandestiene slachters te

Dankbaar blijven wij in gebed
verbonden met

PETRUS VAN CREIJ

echtgenoot van

Maria Dielissen

Hij werd geboren te Rosmalen 7 maart 1893. Op 85-jarige leeftijd is hij gestorven, na de Sacramenten der Zieken tijdig te hebben ontvangen, 25 maart 1978. Na een uitvaartdienst in de Lambertusparochie hebben we hem te rusten gelegd op de Algemene Begraafplaats te Rosmalen 29 maart d.a.v.

'Het is volbracht', dit waren de eerste woorden van moeder, toen vader op Paaszaterdag 's middags om half drie stierf. Temeiden van al zijn kinderen is hij heel rustig ingeslapen.

Wie in Rosmalen kent hem niet? Die grote, forse gestalte, dat rustige blijde gezicht, de pet een beetje scheef, dat gebaar met zijn hand op zijn fiets door Rosmalen. Die laatste jaren was hij aan huis gebonden, maar hij bleef de dankbare mens, die al het bezoek bijzonder op prijs stelde. Zijn blijte tevredenheid straalde van zijn gezicht.

Meer dan 56 jaar heert hij samen met zijn vrouw gezorgd voor hun grote gezin. Ze hebben gezorgd, gebeden al die jaren en telkens opnieuw waren ze blij als ze op bezoek kwamen: de kinderen, de kleinkinderen en achterkleinkinderen. De band met de familie was o, zo sterk. Hij was een echte kindervriend.

Die laatste jaren was hij helemaal aangewezen op zijn vrouw, die hem verzorgde tot ze zelf niet meer kon. Zijn sterke natuur vocht nog dagen tegen de dood. Omgeven door zijn kinderen heeft God hem nu bij Zich geroepen. Zijn groot geloof, zijn Godsvertrouwen, zijn vele bidden heeft nu zijn einde gevonden in het zijn bij God. Samen met moeder willen wij, zijn kinderen, met vader in gebed verbonden blijven. Zijn geloof mag ons geloof sterk maken.

Voor uw hartelijke belangstelling en medeleven na het overlijden en bij de begrafenis betoond, betuigen wij onze oprechte dank.

M. van Creij-Dielissen
Kinderen en kleinkinderen
Achterkleinkinderen

In dankbare herinnering aan

ELISABETH VAN CREIJ

weduwe van

Leonardus van Grinsven

Geboren te Rosmalen, 2 april 1895 en aldaar overleden, 28 december 1988. Na een afscheidsviering in de Lambertuskerk hebben we haar te rusten gelegd op de begraafplaats te Rosmalen, 31 december 1988.

"Betje Creij" zo kende iedereen haar. Ruim 93 jaar is ze geworden en tot op het laatst kon ze, dankzij de liefdevolle verzorging door familie en vrienden, in ons midden blijven. Wat waren we rijk om zo'n moeder te hebben. Andersom betekende haar familie alles voor haar. Je kon haar geen groter plezier doen dan allemaal "thuis" te komen en op die zondagochtenden genoot ze met volle teugen

Ze was geen opvallende vrouw, ze was bescheiden en stil, maar groots was ze in haar gastvrijheid. Niet te tellen zijn de vrienden en kennissen, die in de Striensestraat een open deur, een kop koffie en vooral een belangstellend oor vonden.

Ze maakte makkelijk contact en daardoor wist ze ook waar geholpen moest worden. Dat deed ze ook in alle stilte maar met gulle hand.

De mensen om haar heen vormden als het ware haar bezigheden.

De zieken hadden een speciaal plaatsje in haar hart. Hoeveel zieken zou Betje Creij in de ziekenhuizen niet hebben bezocht? Ze heeft veel gebeden. Tot op hoge leeftijd was daar haar dagelijkse gang naar de kerk, haar regelmatige bezoek bij de Zoete Moeder, haar steun en inspiratie. En Antonius werd aangeroepen en niet vergeefs.

Voor de kleinkinderen was ze een onvergetelijke oma met haar warme aandacht. Verdriet en zorg zijn haar niet bespaard gebleven. "Met zingen vergeet je je verdriet," zei ze en tot op hoge leeftijd zong ze haar liedjes.

Ze heeft een rijk leven gehad. Meer dan vijftig jaar getrouwd, reizen naar haar zoons in Amerika, altijd omringd door de hartelijkheid van velen. Ze was er oprecht dankbaar voor. Wij zijn dankbaar dat moeder geen lange lijdensweg heeft moeten gaan. We gunnen haar, dat ze nu gelukkig mag zijn bij God en zijn dankbaar voor de hartelijke zorgzaamheid, die we van haar mochten ontvangen.

Voor Uw wanne belangstelling en medeleven zeggen wij U heel hartelijk dank.

Kinderen, kleinkinderen en
achterkleinkinderen van Grinsven

Bidprentjes van Petrus en Elisabeth van Creij.

waarschuwen dat er elders in het dorp controleurs waren **gesignaleerd**. Zo werd ik op die bewuste dag door mijn vader uitverkoren om Piet van Creij hiervan te **verwittigen**. Ik rende erheen en vond de deur die toegang tot d'n herd verschafte gesloten. Na enig geklop werd mij gevraagd wie ik was en de deur werd ontgrendeld. Voor mij stond Piet met een jachtgeweer in zijn handen en in d'n herd lag een pas geslachte koe. "Bedankt, jungske", zei hij en ik ging weer naar huis. Toen ik hem een paar jaar geleden hierover nog een aansprak, vroeg ik hem wat hij gedaan zou hebben als ik een controleur zou zijn geweest. "Nou jungske", zei hij, "es iej echt kwaod ha gewild, zottiej 't aon niemes naoverteld hebben, dè zè'k oew."

Willem en Bert waren twee vrijgezellen die samen vooraan (in het ouderlijk huis) in de Creijenstraat woonden. Ze

waren beiden de tachtig al ruim gepasseerd, maar wisten zich nog aardig te redden, zij het dat de familieleden nu en dan bijsprongen. Bert zat voort meestal in een stoel bij de kachel en was enigszins gebrekkig. Willem was nog vrij rap ter been en droeg de zorg voor de huishouding. Toen ik daar een keer even binnenliep om eens te informeren hoe het met hen gesteld was, kwam het gesprek al gauw terecht op eten en drinken. Hierbij leefde Bert helemaal op en zei dat ik eens mee naar de stal moest gaan kijken, want hij "ha 'n skon verreke in de kooj liggen." Dat was niet gelogen. "Hoeveel weegt iej, denkte?" vroeg ik. "Nou", zei hij, "skon aon d'n haok skat ik 'm toch alted zo'n 500 pond". En toen ik hem zo zijdelings aankeek, stond hij gebiologeerd het varken te bekijken en ik kreeg sterk de indruk dat hij het in zijn gedachten aan het consumeren was. "Mar die eete gè mee'w bruur toch niej in een jaor op. Dè's toch veul te veul en ok nog te vet op ullieje leefted", zei ik. "Ja", zei hij, "mar wij eete alted nog een beurt mulke pap nao es teegegif."

Tenslotte een vertelsel over Jan van Creij die helaas op 6 oktober 1944 met zijn oudste dochter om het leven is gekomen. Het speelde zich af in de oorlogsjaren, waarin, zoals bekend, aan alles gebrek was. Jan ging die dag met enkele anderen op jacht. Zijn vrouw riep hem nog na voorzichtig te zijn als ze over de omheiningen met prikkeldraad moesten, want hij had geen andere onderbroek meer en ook geen spek om er eentje te ruilen. Tijdens de jacht werd er op en

In uw H. Misoffer en gebed wordt **aanbevolen**
de ziel van zaliger

JOSEPHUS VAN CREY
weduwnaar van
ADRIANA PENNING

Geboren te Rosmalen 27 maart 1897 en aldaar overleden, nog gesterkt door het H. Sacrament der zieken, op 24 augustus 1964.

HEER. UW H. WIL GESCHIEDE.

Plotseling en onverwacht, maar niet onvoorbereid is hij uit dit leven weggeroepen.

In christelijke berusting moeten wij het hoofd buigen voor Gods ondoordringelijke raadsbesluiten en dan zal Hij kracht geven naar kruis.

In de vreze des Heren opgevoed wandelde hij in eenvoud des harten voor Gods aanschijn en deed wat welgevallig was in Gods ogen.

Wie zijn geloof heeft hoog gehouden en heeft beleefd in het dagelijkse leven, die gaat ook vol vertrouwen de eeuwigheid tegemoet en vindt in God geen Rechter, maar een Zaligmaker.

Daarom, mijn dierbare kinderen, is de dood voor mij de overgang naar een beter leven.

Bidprentje van Josephus van Creij.

Dankbaar blijven we ons herinneren

HEIN VAN CREIJ

weduwnaar van

Doortje van Niftrik

Hij werd geboren te Rosmalen 28 april 1901. Hij is gestorven te Rosmalen 6 januari 1989. Na een afscheidsviering in de St. Lambertuskerk te Rosmalen hebben we hem te rusten gelegd op het parochiekerkhof 19 januari 1989.

Hij was altijd rustig, zittend of fietsend of pratend, hij genoot van het leven, van de natuur, van de wolken. Hij wist pijn en verdriet te verdragen. Zijn positieve levenshouding kwam voort vanuit zijn diepe geloof.

De laatste jaren ging zijn gezondheid beetje bij beetje achteruit. Maar dankzij de goede verzorging van Thea en Joop kon hij gelukkig tot het laatste moment in zijn eigen vertrouwde omgeving blijven. Hij was daar blij en dankbaar om.

We gunnen vader, dat hij nu gelukkig mag zijn bij God. Wij blijven dankbaar achter, beseffend dat hij, zoals hij gekend heeft, voor ons allen een voorbeeld zal blijven.

Op 87-jarige leeftijd is vader zacht van ons heengegaan. In zijn eigen vertrouwde omgeving. In die kleine kamer, waar hij de laatste jaren zo veel heeft gezeten, met zijn pet op, 'n sigaar in de hand en op z'n tijd 'n borreltje. Hij zat daar tevreden naar buiten kijkend of genietend van het bezoek dat er kwam. En dat kwam er heel vaak, want hij was heel gastvrij en hij had een luisterend oor. Als zijn kinderen of klein- en achterkleinkinderen bij hem thuishkwamen, dan zag je, hoe hij daarvan genoot. Vader was een man van weinig woorden maar met een hart van goud.

Hartelijk dank voor Uw belangstelling en medeleven na het overlijden van onze dierbare vader, groot- en overgrootvader.

Familie van Creij

Bidprentjes van Johannes van Creij en zijn dochter Mechelma van Creij, en van Hein van Creij.

gegeven moment een eend geschoten die helaas net over de Wetering viel. Zonder zich lang te bedenken trok Jan zijn kleren uit en poedelnaakt stak hij de Wetering over en hij keerde even later met de eend terug. De kleren werden weer aangetrokken en de jacht ging verder, waarbij Jan na enige tijd bemerkte dat hij vergeten was zijn onderbroek aan te trekken. "Diej gao ik merrege vruug wel efkes ophaolen. Ons Lies (zijn vrouw) merkt dè vanovend toch niej", zei Jan.

Al vroeg was hij de volgende morgen in de polder, waar hij Harrie Koelewijn al tegen het lijf liep.

"Al vruug op", zei Harrie.

"Ja", zei Jan, "ik ha giestere m'n onderboks langs de Wittering in de Luunse Kampen laoten liggen en diej gao ik nou efkes ophaolen."

"Nou, dè hoofde niej mer", zei Harrie, "want diej heb ik al aon."

KINDERLIEDJES EN -VERSJES 2

---

7. SNOEPWINKELTJE

In de donkere straat
Waar het belletje gaat
Kletst het deurtje al rinkelend open:
Komen in de het kamertje klein
Bij het lampegeschijs
De kleutertjes binnengeslopen.

En een dappere vent
In zijn knuistje een cent
Stapt naar voor en blijft grinnikend
[zwijgen]

Tot de koopvrouw geleerd
Zijn fortuin inspecteert
En vertelt wat ie daarvoor kan krijgen

't Is een reep zwarte drop,
Koek met suiker erop,
'n Kleurbal, een zuurbal, een wafel,
'n zoethouten stok
Of een kleurige brok:
't Ligt alles bijeen op de tafel.

Als de kapitalist

Zich wat dikwijls vergist
De koek en de suiker beduimelt
Scheldt de juffrouw verwoed
Dat ie het kost'lijke goed
met z'n smerige vingers verkruiemt!

De kleuter verbaasd
Dat de juffrouw zo raast
Smoest stiekem wat met zijn kornuiten.
De keus wordt bepaald,
De kleurbal betaald,
Dan schooien ze slent'rend naar buiten.

In de donkere straat
Waar het troepje nu gaat
Wordt hevige gewikt en gewogen.
Dan zuigen ze om beurt
Tot de bal is verkleurd
En hun rijkdomillusie vervlogen.

8. DRIE KLEINE KLEUTERTJES

Drie kleine kleutertjes
Die zaten op een hek
Boven op een hek

Drie kleine kleutertjes
Die zaten op een hek
Op een mooie zomerdag in september.

Waarover spraken zij
Die drie daar op dat hek
Boven op dat hek
Waarover spraken zij
Die drie daar op dat hek
Op een mooie zomerdag in september

't Was over vlindertjes
En korenbloemen blauw
Korenbloemen blauw
't Was over vlindertjes
En korenbloemen blauw
Op een mooie zomerdag in september

9. ACHTER DONK'RE WOLKJES

Achter donk're wolkjes
Speelt 't maantje kiekeboe
Kijk, daar komt het even kijken
En het lacht me guitig toe.

Aardig maantje
Grappig maantje
Ik moet nu werkelijk naar bed
Maar maak jij maar in je eentje
Nu nog maar een beetje pret
Kijk, nu ga ik kiekeboe
En ik doe mijn oogjes toe.

10. LEEUWERIK EN NACHTEGAAL

Gij leeuwerik en gij nachtegaal
Al zingt gij heel verscheiden
Toch hou ik van U beide
En hoor graag naar Uw zoete taal
Wanneer ik dwaal
Door bos en veld en weide.

11. DE MORGENSTOND

Moedertje, hoor hoe de haantjes
[kraaien
Hoor hoe die lieve merel fluit
Heb ik nu lang genoeg geslapen
Moedertje mag ik m'n bedje uit.

Liefje de merel zingt in z'n dromen
't Kraaien der haantjes is veel te vroeg
't Kindje mag nog niet uit 't bedje
[komen
't Slaapje is nog lang niet genoeg.

Moedertje kijk hoe de zonnestraaltjes
Piepen door de reetjes van het gordijn
Zouden er buiten al vlindertjes vliegen
Zouden de bloempjes al wakker zijn

Liefje het zonnetje als het kon praten
Weet je wel wat het zeggen zou
't Kindje moet nog 'n uurtje slapen
Buiten is alles nat van dauw.

Moedertje moedertje als ik vanmorgen
In m'n hansopje eens buiten was
Dan zou ik draven net als de paardjes
Op blote voetjes in 't natte gras.

Kindje en lig je nu zoet in je bedje
Met je gedachten aan zoveel pret
Dan mag je komen met m'n
[babbelaartje

Komen in 't grote bed.

12. JAN DE LAPPER

Een, twee, drie, vier, vijf, zes, zeven,
Jan de Lapper kwam ik eens tegen
Op een strooien brugje
Pijp in de zak,
Borden in de zak,

Jan die dacht dat 't kermis was.
De kermis kon niet duren,
Jan ging naar de buren,
De buren waren niet thuis,
Jan ging naar zijn huis,
Zijn huis was gesloten,
Jan ging naar de boten,
De boten vielen hem aan,
Jan ging naar de maan,

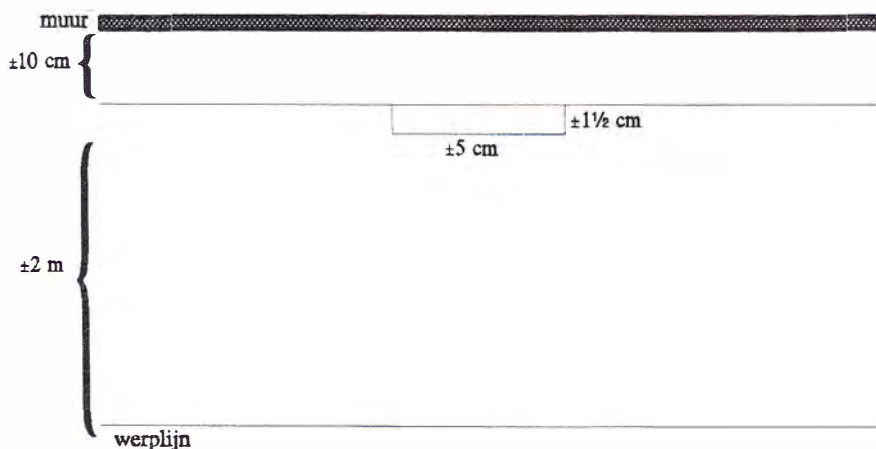
De maan was zo glad,
Jan schoof op zijn gat,
Zijn gat deed hem zeer
Toen kreeg hij een lekkere peer,
Die peer die was verrot,
Jan moest op de pot,
De pot die was zo heet
Dat Jan de Lapper in zijn broekje
[deed.

KINDERSPELEN 5 (SLOT)

Harry Coppens

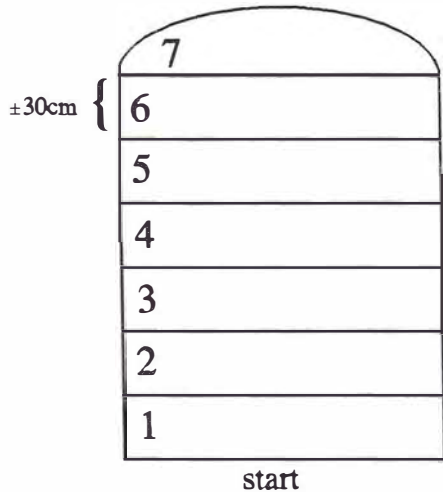
Schrèpke gooien

Dit spel werd dikwijls gespeeld in de Dorpsstraat voor de toenmalige winkels van Gerrit v.d. Berg (tot voor kort Multihouse, nu afgebroken) en de slager Henk Jonkmanns (thans bakkerij Van Zuylen). Men had daar de beschikking over een met cement aangesmeerde, vrij gladde vloer. Op een tiental centimeter van de muur werd een lijn getrokken en op die lijn een rechthoek van ongeveer 1,5 bij 5 cm. Men stelde zich met twee, drie of vier personen op achter de werplijn die een tweetal meters van het doel aflag. Van tevoren werd vastgelegd hoeveel centen er per persoon maximaal goegoid mochten worden. Iedereen gooidde om de beurt één

cent. Lukte het iemand de cent in de rechthoek te gooien, dan waren alle tot op dat moment gegooiden centen zijn eigendom. Was het, nadat men vijf keer gegooid had, niemand gelukt zijn muntstuk in de rechthoek te krijgen, dan was degene wiens muntstuk het dichtst bij de rechthoek lag, winnaar. Lag een muntstuk erg gunstig, dan probeerden de tegenstanders met hun cent het muntstuk zo te raken dat het in een ongunstiger positie terecht kwam.

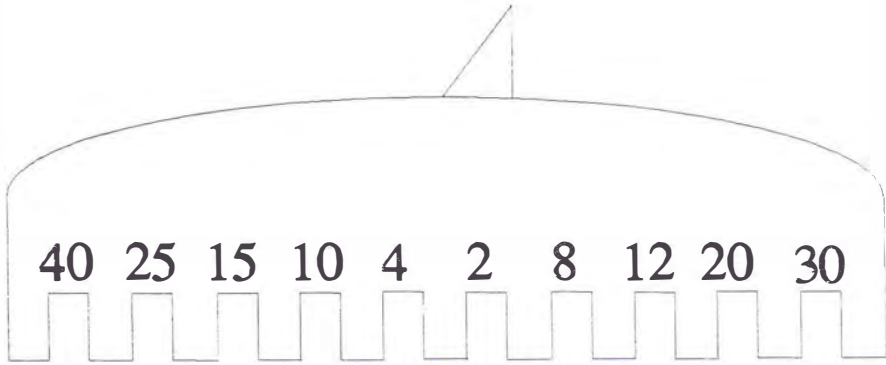
Perkhinken

Dit is een typisch spel voor meisjes nog van voor de emancipatie. Het zij vermeld dat dit spel vele variaties kende. Wat ik ervan weet, heb ik van mijn vrouw vernomen, die eertijds ook als meisje haar intrede in deze wereld heeft gedaan en als zodanig is opgegroeid met dit spel. Ik beperk me tot de eenvoudigste vorm. Het werd gespeeld op een harde ondergrond (tegels bijv.) en het werd met twee of meer personen gespeeld. De perk werd getekend en ieder had meestal een eigen steen, waarmee zij goed kon schuiven. De beste waren van glas en waren gemaakt van de dikke voet van een bierglas. Speler A 'gooide' haar steen in vak 1, hinkte *over* vak 1 naar vak 2 en ging vervolgens hinkend verder naar zes, waar zij tijdens de sprong een halve draai om de lengteas maakte en terughinkte tot 1, waarna zij de steen opnam en weer *over* vak 1 hinkte. Speler B deed hetzelfde. Dan schoof A haar steen naar 2, enzovoorts. Let wel: de steen mocht niet op een lijn komen te liggen en ook mocht men nooit met de voeten de lijnen raken. De beurt was dan meteen voorbij. Alleen in vak 7 mocht je met beide voeten komen. Om te winnen moest je als eerste, met of zonder fouten, het hele parcours hebben afgelegd.

De hoepla

Dit was een plankje waar men een tiental stukjes hout had uitgezaagd. De breedte van de stukjes kwam ten minste overeen met de doorsnee van een gangbare knikker, maar was nooit smaller. Met een steuntje aan de achterkant werd het plankje overeind gehouden. De eigenaar nam plaats achter de hoepla en vanaf een bepaalde afstand werd geprobeerd de knikker door een gaatje te gooien. Lukte dat, dan moest de eigenaar van de hoepla het aantal knikkers geven dat boven het

bewuste gaatje vermeld stond. Zo niet, dan verdween de knikker in de buil of zak van de eignaar van de hoepla. De gooier had wel altijd het recht om te controleren of de breedte van de gaatjes wel aan de voorgeschreven normen voldeed.

Tot besluit

Hier eindigt de serie kinderspelen. Pijl en boog, katapult en vlieger oplaten zijn zonder meer bekend, al zullen hier nog wel speciale spelletjes mee gespeeld zijn. Ook touwtje springen was -en is nog steeds- bekend en kende veel variëteiten. Ik laat het schrijven hierover liever aan deskundigen over. Ook zullen er zonder twijfel nog wel andere spelen te vermelden zijn.

DE VIER JAORTEGÈJ 2 (SLOT)

Wim van Doorn

Bè un goeij vurjaor koste èind mèij al mì de zessie te veld um gras te mèije en te hooije. D'n hooitèd duurde wèllis wêke lang. Ut weer makte dè ût. Ut moes kunne drûge, dè war alles. De hooitèd viel mistal same mì Dungen kermis.

Ut gaon hooije in 't Boschveld ha hil wà in. Alles mì de zessie mèje, mì de rùif en de gaffel wènne en verschillende kirres opdaone. Dan alles op unne klèine opper zette um er lötter grôte oppers van te make. En mar bidde en hope dè 't drûg weer blief. Want 't hooi moes ôk nog naor hoos gehaald worre.

Twêe vrachte hooi per dag binnen haole waar al un hil prestasie. Goei drûg gewonne hooi gaf unne aparte geur in de boerderèj. Oók al wieste 't nie, ge rùikte 't mee ès ge binne kwaamt.

Hadde un bietje goeij hooiland, dan koste nog unnen keer terug vur d'n emment

(ôk genuumd ijment of toement), ofwel 't naogras, te mèije. Mar dan moeste wel geluk hebbe mî 't drûg krège van 't hooi.

Rond deze tèt zèn de daag op z'n langst en zit 't jaor 'r al halluf op. Nouw kost 't gebeure dè ge un week aander wèrrek kôst doewn. Mar al hêel gàuw moesse de zigte vur d'n dag gehaold worre, want 't rog mèije ston vur de deur. Oôk ammel handwèrrek en vur hil het huishauwe. Al wie kos werreke, wier 'r mee aongezet. Nou ware er op Den Dungen nie zô'n grôte koorrehoeves. Inne bunder rog war al veul. Weiers ha men dik haver, zowèlle tèrf (tarwe) én bongent (boekweit) nie te vergête. Dè leste waar vur de struif en de pap.

Onderwèil gonge de flodderbônne en èrtbizzeme mist rèp staon worre. Dè wier nie vergête, want daor kos unne mooie cent mî verdiend worre. Ut skoefelwerk in d'èrpel en bônne wier 'r tussendur gedaon, tenminste zô liek 't wel ôijt. Dè waar toch nie zô. D'èrpel kriege op Den Dungen veul zùrg.

Waar 't koorre binne, dan waar 't tèt vur d'n uurste gebèk. Daor wier vural rog vur gebrùikt. Ut uurste gebèk gaf eigeluk al aon of 't goeije bakrog waar. Daor worde vruuger - vural dur d'èrremer minse - veul wèrde aon gegêve. Roggebrôod en veul èrpels, vur veul minse waar dè 't vurnmaste wè ze binnekriege.

Dungense èrpels ha'n unne goeije naam op de grôte mèrte in de umgêving, vural in Tilburg. Daor waar 't steejvast uurst unne kook èrpel op pruuf. Waar dè goewd, dan kos de rèst geleverd worre.

Behalve èrpel, name de Dungense boere ôk alderhande kôlsoorte naor die mèrte mee. Ut teule van kôl ging ze op Den Dungen goewd af. D'n grond waar daor dan ôk hêel goewd vur.

Naotèt

De naotèt, ofwel de herfst, begient volges de almenak in de maond juli. Dè is de tèt dètter geôgst moe worre. Dan kos er ôk geld gemakt worre. Dè waar vural ôk vur de neringdoende (winkeliers) nôdig. "Lao mar opskrève", dè waar mar hêel gewôon. Zô af en toew, ès 't 'r aon zaat, wier 'r afgerêkend (de lèij skôn gemakt), zô ès bè Jan van Woutjes, Dientje Pik, smid Van Thiel en nuum al die neringdoend mar op.

Oôk 't hooigras en de landpaacht (veul grond op Den Dungen waar van stadse hirre) moes betaold worre. Rond Allerhèllige, ôk wèl baomis genuumd, dan wèjde de kantoorre ope mî aonmaoninge um de verskuldigde paacht te voldoewn. De paacht van boerderèje wir mistal in twêe gediltes betaold; mî Pinkstere en mî Korsmis. Ut ware grôte zùrge voor veul minse. Want ès ge nie op tèt kos betaole, dan verspeulde 't rècht um weier te meuge hure. De eilende wier dur 't volk nof grôter gemakt, want dè spraak mee van skaand.

Winter

Ut vierde vierde jaorgetèj is de winter. Daoronder wier gerêkent de maonde

oktôber (wijnmaond), november (slachmaond) en disseंबर (wintermaond). Eigeluk is die indèling vrimd, want nao Korsmis hadde meer mî winters van doewn dan daor veur.

De naam wijnmaond paast eigeluk nie vur Den Dungen. Un enkele drùivewingerd waar d'r misschien te vèinne, maar daor blief 't wel bè. De ôkst in de maond oktôber beston vurral ût appels en pirre. Zôwè elleke boer ha vruuger unne bôgerd rontelum zèn boerderèj. Vanf de tèt dè de èrtbizzeme rèp ware, waar 'r gedurig wè te plukke: kerse, bizzeme, kroessels, prùime, pirre. Zô veul meugeluk wier geprôbeerd groewnte en fruit te bewaore. Men gebrùikte daorvur kèlders en allerhande aandere ondergrondse bewaorplotse, zô ès onder de dorsvloer of laastplots in 't achterhuis, d'n èrpelkèlder onder de bakoven of onder de bedsteej. Oôk wier 'r veul ingekùild, zô ès èrpel en péje. Daor wir veul zùrg aon besteed. Want de vorst kos un lillukke tegenvaller zèn. Bevrore gerèj wô gin man!

De mist kèlders in de boerderèje ware vorstvrèj. Unne enkele keer moes 't kelderrùmke mî wè skoppe strooi van buite worre afgedekt. Dè wier nie gaûw vergète, want de vurrawd vur 't huishauwe ston in de kèlder en hong in de skauw. In de kèlder wier nie gaûw gekeke, mar onder de skauw wel. Ge kost dan zien hoe ze d'r vurstonne. En dè wier wel 's un bietje moijer gemakt ès 't waar. Houtkleuve wiere dan in de skauw opgehangen. Dè ha twèe reje: 't gaaf de kèk dè ze nog unne goeje vurrawd spek han; twiddes, ès d'r buurters kwame die meepesant ès klôterèj wôrst en zô ût de skauw weg won haole, dan kriege ze houtkleuve op d'rre kop. Hiermî zèn we in disseंबर belaad. "Mî Korsmis ben d'r, zonder dè ge d'r èrg in het ", zinne ze vruuger. Dè kwaam umdètter nog zônne hōop te doewn waar, zô ès dorse. Dè wier nog mî d'n vlegel gedaon. Oôk 't vrouwvollek din dè stiefwèrk mee: dorse, opmaole (= skone van 't graon mî de wan of de wanmeule), haverkaf zeve vur beddevulling. Dà leste waar hillemaol wèrk vur 't vrouwvollek.

De daagware lang. Oôk vruuger kôs de boog niet altèd gespannen zèn. Af en toew waar 't tèt um 'r tussen ût te gaon. Klûskesmèrt of naor Heel pèrdemèrt, daor ginge de gruuwnplukkers (= jongelùj) dan gère naor toe. En saovus ginge ze burte waor mèdjes ware.

De mèdjes ha'n ôk wel d'r verzet. Mar alles bè mekaar waar dè toch wel minder ès vur de jonges. Wè nogal 's veur kwam, was dètter saagtersmiddles un paor uurre meidevisite waar. Regel waar dè vurdè de lamp aon ging, de mèdjes thoos moesse zèn. Dè hurde zô. In de winter waat 't gâuw donker, dus laot wier 't nôijt. Mî de slacht aon de kaant make kwaam 'r wellis kôikesfist (= kaantjesfeest). En zô rond Korsmis en mî de hèlligedage, die 'r vollop ware, kôsde ôk mooi un bietje tot oew èige komme. Dè ge mî die daag zô dik naor de kerrek moes, door gaafde nie zô veul um.

De vier jaorgetèj zijn tegewôrig mooi op meziek gezet. Zô ès ge hebt kunne lêze, ha 't vruuger op de boerderèj wennig mî meziek te maken. Maar zô waar 't lêve

en zô géget nog aalt deur.

Frans Smits út Gèssel hì aonwèzinge gegêve over hoe ge 't êen en ander "in 't plat" op moet skrève. Dèttie bedankt is, dè wit ie.

VAN KLOOSTER TOT PSYCHIATRISCH ZIEKENHUIS 6

J.C.M. Poelman

Hoofdstuk 4 - Coudewaters klooster

"Item anno MCCCCXXXV soe waert dat erve ghecoft, daer dat clooster Mariënwater van Vrouw Mylen ierst op is ghetymmert".

Bovenstaande woorden zijn de oudst overgeleverde historische woorden, die opgetekend staan over de bouw van het Coudewaters klooster. Zij klinken nog na als gesproken bij de eerste steenlegging. Men kan deze woorden lezen in het Dodenboek van Coudewater, dat bewaard wordt in het archief van het Birgittinessenklooster "Maria Refugie" te Uden. Dit Dodenboek of necrologium, ook wel obituarium genoemd, is waarschijnlijk omstreeks 1662 naar een ouder exemplaar gecopieerd, want tot aan dat jaar vindt men al het voorafgaande met dezelfde hand geschreven. Dit is ook de reden, waarom de schrijfster bepaalde sterfdagen, die nog regelmatig herdacht werden, niet slechts aanduidt met "Memorie van ...." of "ghestorven", maar zoals b.v. bij Vrouw Milla: "Jaergetijt ende memorie van .....". Dit geschrift is de enigste bron, waaruit we met zekerheid de geboorte van het klooster Coudewater op dit tijdstip kunnen bepalen. Tevergeefs zal men elders zoeken naar enig bericht omtrent het tijdstip van de geboorte van het klooster Coudewater. Noch in de nagelaten stukken van Philips van Bourgondië noch in de stadsarchieven van Den Bosch noch in enig ander kerkelijk archief bevindt zich hieromtrent een of ander document.

Op verzoek van de Zeer Eerw. Heer Zwijsen, Rector van Coudewater van 1917 tot 1930 en a.h.w. de eerste geschiedvorser betreffende het Coudewaters klooster, heeft Dr. Hensen, directeur van het Nederlands Geschiedkundig Instituut te Rome, de archieven uit de tijd van paus Eugenius IV (1431-1447), van paus Nicolaas V (1447-1455) en van paus Calixtus III (1455-1458) hieromtrent onderzocht.

Deze man ontdekte echter niets wat op Coudewater betrekking had, tenzij het reeds in het vorige hoofdstuk vermelde document betreffende de persoon van "Pater" Paulus Julhase. Achteraf blijkt, dat deze Dr. Hensen de Vaticaanse archieven toch niet met voldoende nauwkeurigheid heeft onderzocht. Enige jaren geleden immers ontdekte Dr. Abert, verbonden aan het Duits Historisch Instituut te Rome, wel degelijk ook nog andere documenten betreffende de bevestiging van het Coudewaters klooster.

Deze documenten dateren uit de tijd van paus Nicolaas V, die als kardinaal Parentucellis op 6 maart 1447 tot paus gekozen werd. Deze documenten dragen als datum 4 mei 1447 en 11 juli 1447.

Het zijn twee smeekschriften, waarvan het eerste d.d. 4 mei 1447 (Reg. Suppl. 417 Fol. 97 r.) aan de rand het woord "Confirmacio" d. i. bevestiging (van de kloosterstichting) bevat. Dit verzoekschrift begint aldus:

"H. Vader, onlangs werden te Mariënwater buiten de stad 's-Hertogenbosch in het bisdom Luik twee kloosters of huizen opgericht en gebouwd, de een voor mannen en de ander voor vrouwen, met een kerk ter ere en onder de naam van de H. Verlosser en de Zalige Maria, waarvan de overste van de broeders Confessor of Pater en de Overste van de Zusters Abdis of Mater genoemd worden enz. van de orde van de H. Augustinus naar de regel van de H. Birgitta".

Uit het geheel van dit document blijkt, dat de bisschop van Luik reeds toestemming voor de vestiging van dit convent te Coudewater had gegeven, maar dat de Zusters nu ook pauselijke toestemming wilden verkrijgen. Onder deze tekst staat dan de aantekening: "Fiat de generaliter concessis. Th". d.i. "De toestemming wordt gegeven volgens de algemeen gebruikelijke toestemmingen (Th. is de handtekening)". Deze aantekening duidt er op, dat niet alles, wat in het verzoekschrift stond, als zodanig werd toegestaan. Er werd nl. ook in gevraagd om buitenechtelijk geboren kinderen te mogen toelaten tot de orde. Bovendien werd er in dit verzoekschrift gesproken over twee kloosters of huizen, terwijl er in de regel van de Birgittijner-orde uitdrukkelijk gesproken werd over één klooster met twee conventen (een kwestie van woordkeuze dus).

Hierop werd een nieuw verbeterd verzoekschrift ingediend (Vat. Reg. Suppl. 418 fol. 19 r), waarop als kanttekening staat "Reformatio" d.i. verandering van een reeds toegestaan verzoek. En verder staat er dan nog bij: "Fratrum et Sororum domus sub vocabulo Sancti Salvatoris et Beatae Mariae extra oppidum Buscoducensis Leodiensis diocesis super quadam facultate".

Dit is een aantekening van de archivaris en betekent vrijvertaald: dat dit document gaat over 'n toegestaan verzoek ten gunste van het Birgittijnerklooster te Coudewater nabij Den Bosch in het bisdom Luik.

Het antwoord op dit tweede verzoekschrift werd gezonden aan de deken van de St.Jan te 's-Hertogenbosch, Petrus Crom, die deken was van 1420 tot 1450.

Vanaf dat ogenblik kon Vrouw Milla zonder angst voor tegenwerking van officiële instanties volop gaan werken aan de uitgroei van het Coudewaters klooster.

Toch is het vreemd, dat in beide bovengenoemde documenten met geen woord gerept wordt over Vrouw Milla noch als aanvraagster noch als bestuurster van of namens de Zusters van Coudewater.

We vinden trouwens verder nergens iets over haar werk of activiteiten te Coudewater vermeld, tenzij enkel bij de eerste bouw van het klooster en ... haar doodsbericht. Toch noemt de geschiedschrijver van de Birgittijnerorde haar: "die

hervorragendste Persönlichkeit des Erlöserordens in den Niederländen". Op welke gronden doet hij dat?

We mogen gerust aannemen, dat zij de grote stuwkracht achter de schermen is geweest om de stichting van het Coudewaters klooster tot stand te brengen en dat zij zowel door haar maatschappelijke positie als door haar vele relaties deze stichting mogelijk heeft gemaakt. Zonder twijfel was zij ook gegrepen door de idealen van de orde, die zij ook in de Nederlanden wilde vestigen. Maar ..... misschien was zij zich inmiddels ook goed bewust geworden, dat zij door haar houding te Kampen en sinds haar steun aan het concilie van Bazel zowel te Rome als in Nederland "persona non grata" geworden was en zich daarom zowel hier als te Rome wijselijk op de achtergrond hield. We kunnen ons zelfs afvragen, of de twee Rome-reizen, waarvan in de Bossche Kronieken melding wordt gemaakt, wel in haar Coudewaterse tijd hebben plaats gehad. Eerder zouden we deze reizen willen plaatsen in haar Kampense tijd, omdat we in de bulle van Paus Martinus V d.d. 22 juni 1430 wél haar naam aantreffen in verband met een op te richten Birgittinessenklooster te Kampen. Deze reizen zouden slechts geplaatst kunnen worden in verband met de stichting te Coudewater, als we deze tevens mogen beschouwen als een soort boetetochten, waardoor Vrouw Milla Rome ervan wilde overtuigen, dat zij haar starre houding ten opzichte van de bisschop van Utrecht had laten varen en zich weer aan de zijde van de Paus had geschaard. Daardoor zou zij dan Rome gunstig hebben willen stemmen ten opzichte van de vestiging te Coudewater. Dit blijft echter een vraag, die in het volgende hoofdstuk nog verder zal worden uitgewerkt.

Hoe kwam dan haar stichting te Coudewater tot stand?

Het politieke en kerkelijke klimaat in Den Bosch en omgeving was ook niet direct ideaal te noemen voor de stichting van een nieuw klooster. Zeker, de omliggende dorpen Rosmalen en Nuland met in totaal 276 bewoonde huizen en daarbij nog Berlicum met 200 bewoonde huizen konden best de vestiging van een nieuw klooster in hun midden verdragen. Den Bosch met haar 13.000 inwoners bezat echter reeds verschillende kloosters, waarvan er enigen bijna geheel leefden op kosten van de gemeenschap.

En omdat bovengenoemde dorpen economisch gericht waren op Den Bosch, kon dat het stadsbestuur niet onverschillig laten, indien ook daar nog een nieuwe kloosterstichting zou ontstaan. Bij Philips de Goede van Bourgondië, onder wiens invloed sfeer Noord-Brabant viel, hoefde Vrouw Milla na haar laatste politieke keuze voor Walraven van Meurs (zie het vorige hoofdstuk) ook niet aan te kloppen. Dan zou zij nog eerder steun mogen verwachten van Johan van Heinsberg, die reeds in 1419 als drie en twintigjarige jongeman tot bisschop van Luik was benoemd, tot welk bisdom ook de Meierij van Den Bosch behoorde. Deze bisschop stond immers in 1435 nog aan de kant van het concilie van Bazel. Maar omdat hij als staatsman toch al genoeg compromissen moest sluiten met Philips van Bourgondië en tevens financieel gedeeltelijk ook afhankelijk was van

de geldelijke bijdragen der Brabantse dekenaten, zou hij er natuurlijk toch niet veel voor gevoeld hebben om een overmatige invloed aan te wenden voor kleinigheden als de stichting van een klooster.

De opgedane ervaringen te Kampen zullen Vrouw Milla echter misschien wel wat ontgoocheld, mogelijk zelfs wat verbitterd hebben, maar zij was er geenszins door ontmoedigd. Die ervaringen hadden haar zo wijs gemaakt, dat zij niet eerst haar plannen ging voorleggen aan kerkelijke of wereldlijke instanties. Zij wilde niet de kans lopen reeds aanstonds het hoofd te stoten hetzij door een botte weigering hetzij door het aanstonds oproepen van enig verzet. Gedreven door een innerlijke drang om haar plannen te volvoeren en in de wetenschap, dat zij deze ook uiteindelijk met de haar tendienste staande middelen zou kunnen verwezenlijken, besloot zij gewoon te beginnen met de bouw van een huis, dat later tot klooster uitgebouwd zou kunnen worden. Daarom greep zij met beide handen de kans aan om de uythof van Peter de Gorter te verkrijgen en kocht er ook het erf bij op de plaats Coudewater om voldoende ruimte te hebben voor de latere uitbouw van het klooster, waarvan de eigenlijke kerk en daarmee de voltooiing van het gehele klooster pas in 1475 tot stand kwam.

Wat het ontstaan en de interne groei van het Birgittinessenconvent te Coudewater betreft, kunnen we in het Dodenboek enige aanwijzingen vinden. In het algemeen staat daarin aangegeven de sterfdag van de overleden broeder of zuster en tevens hoeveel jaren deze overledene geprofest was in de orde. Zo lezen we daarin op 24 juli 1453:

"Jaergetijt ende memorie onser ierste Vrouwe, Vrouw Milla, beghinster des cloosters, oudt 66 jaer, gheweest in der orden 16 jaer".

Dit betekent, dat Vrouw Milla pas op zijn vroegst in 1437 als Birgittines geprofest werd. In heel het Dodenboek zal men verder tevergeefs zoeken naar een zuster, die eerder geprofest zou zijn op Coudewater. Wel daarna ... in 1438 Elisabeth van der Aa, het jaar daarop Catharina van Boxtel en in de daarop volgende jaren vinden regelmatig gelofte-afleggingen plaats.

Een andere aanwijzing is: dat een bevriende relatie van Vrouw Milla, Petrus van der Elst uit Dendermonde, die een vurige bewonderaar van St. Birgitta was (aldus Fr. Matthias Geurts in 1733), in 1438 een zekere Pater Severinus, Birgittijn in het klooster Il Paraiso te Florence, naar Coudewater heeft gehaald, waar hij tot aan zijn dood in 1443 als confessor verbleef. Deze Severinus bracht de Regelen, Constitutiën en Privilegiën der Orde mee om de stichting Coudewater geheel en al in te richten en gelijkvormig te maken aan de andere kloosters der orde. De aankomst van deze man in Coudewater stemt ongeveer overeen met de eerste eenvoudige gelofte-afleggingen, die te Coudewater plaats vonden.

We kunnen hier dus de gewettigde conclusie trekken, dat pas met de komst van Pater Severinus de oprichting van het Birgittinessenconvent te Coudewater een aanvang neemt. Uit het feit dat het klooster Coudewater tot ongeveer 1460

afhankelijk was van het Birgittinessenklooster te Stralsund, mogen we tevens concluderen, dat Vrouw Milla in 1437 in Stralsund haar professie gedaan heeft en van daar uit ook afgevaardigd werd om haar eigen stichting te Coudewater om te vormen tot Birgittinessenklooster.

Hoe moeten we dan echter de eerste jaren van 1434 tot 1437 verklaren? Het ligt geheel in de lijn, die zij ook te Wilsum bij Kampen heeft toegepast, dat Vrouw Milla deze eerste drie jaren benut heeft om te Coudewater enige vrome vrouwen rond zich te verzamelen, die zich door haar idealen hadden laten begeistere. Misschien zijn er zelfs wel enige dames vanuit Kampen met haar meegekomen. Maar om reeds bovengenoemde redenen van kerkelijke en politieke aard wilde zij niet aanstonds officieel een klooster van St. Birgitta stichten. Langzaam aan wilde zij haar omgeving hierop voorbereiden en klaar maken. In dit verband mogen we misschien ook als een psychologisch stuntje van Vrouw Milla zien het in oude stukken steeds weer opduikende bericht, volgens welke zij Zusters van St. Birgitta uit Besançon gehaald zou hebben om de eerste kern te vormen van het Birgittinessenconvent te Coudewater. Uit een briefwisseling anno 1859 van de Zeer Eerw. Heer van der Burgt, rector van Maria Refugie te Uden, met de heer Ch. Weisz, archivaris te Besançon, blijkt echter, dat er in die plaats nooit een Birgittinessenklooster gestaan heeft noch Birgittinessen gewoond hebben. Wel was er in 1435 te Besançon een ziekenhuis met de naam "St. Birgitta", dat geleid werd door vrome vrouwen. Dat er van deze dames echter enige naar Coudewater gekomen zijn, valt niet te bewijzen. In het Dodenboek staat geen enkele Zuster met een Franse naam uit die tijd opgetekend. Mochten er dus al dames uit Besançon geweest zijn in de beginperiode van Coudewater, dan zijn ze later toch weer vertrokken.

Al met al waren de eerste jaren voor Vrouw Milla en haar stichting te Coudewater zeker niet van de gemakkelijkste. Dank zij haar ruime beurs en goede relaties kon de jonge Coudewaterse gemeenschap zich echter blijven handhaven in de zware hongersnoodjaren 1436 en 1437, toen in beide jaren de oogst mislukte.

Ook de pestepidemie, die in het daaropvolgende jaar 1438 Den Bosch en omgeving zwaar teisterde, ging gelukkig aan de deur van Coudewater voorbij. Maar zodra de ware bedoelingen van Vrouw Milla om een klooster van Birgittinessen te stichten in Coudewater aan de buitenwereld bekend werden, begon de tegenwerking, die zich vooral uitte bij monde van de deken van de St. Jan, Petrus Crom. Dit verzet kwam niet voort uit antipathie tegenover kloosterlingen in het algemeen noch tegenover Coudewater als zodanig. Ook kwam dit verzet van zijn kant, naar onze mening, beslist niet uitsluitend voort uit een te grote ijver voor de belangen van het kapittel. Dit alles blijkt wel uit de hoge achting, die hij naderhand voor het Coudewaters klooster koesterde, en uit het feit dat hij in de daarop volgende jaren meermalen handelend optrad ten behoeve van Coudewater. Het laatst gebeurde dit nog op 16 mei 1450, toen hij namens de priorin van Coudewater hielp bij de uitvoering van een testament.

Meester van Coudewater ca. 1470.

Midden: St. Jan; links en rechts: St. Catharina (of Barbara) van Alexandrië.
Het zijn notenhouten beelden Afkomstig van Coudewater.
Coll. Rijksmuseum.

Een maand later op 13 juni nam hij voor goed zijn intrek in Coudewater. Het verzet van Petrus Crom had ook reële gronden in de politieke en economische situatie van die tijd. Immers juist in deze jaren eiste Philips van Bourgondië van de Meierij van Den Bosch een bede van f 40.000, -- wat voor die stad een heel zware belasting was. Van de andere kant begunstigde hij echter de vele kloosters in Den Bosch met betrekkelijke grote schenkingen o.a. de Dominicanen en de Fransiscanen, in wier ogen Philips de "goeierd" werd ten koste van de inwoners van de stad.

Wordt vervolgd.

TENTOONSTELLING EERSTE LUSTRUM

Jan Hessels

Op 7 september 1993 riep het bestuur van de Heemkundekring Rosmalen de kartrekkers van de verschillende werkgroepen bijeen. Dit gebeurde in het Cultureel Centrum *De Bron*, immers is dit de plaats waar wij thuis zijn. Op deze bijeenkomst deed het bestuur bij monde van zijn voorzitter, dhr. Theo Derksen, het voorstel om een tentoonstelling te organiseren. De bedoeling was om bij ons eerste lustrum de Rosmalense gemeenschap te laten zien wat wij de afgelopen vijf jaar hadden gedaan. Tevens zou de toneelvereniging *Samenleving* in de gelegenheid worden gesteld zich te manifesteren bij haar 70-jarige jubileum.

Officieel bestaan we in januari 1994 pas 5 jaar, maar hierop vooruitlopend werd gekozen voor 16 en 17 oktober als data waarop de tentoonstelling moest plaatsvinden. Toch niet zo vreemd, want in oktober 1989 was men begonnen met de oprichtingsbesprekingen. Er werd aan mij gevraagd, omdat ik in het verleden toezeggingen had gedaan, of ik de organisatie op mij zou willen nemen. Nou, dan maar aan de slag, want ook alle aanwezige projectgroepleiders waren bereid. Er werd snel een werkbespreking vastgesteld, want we hadden maar een goede maand de tijd om een en ander te realiseren. Er is in deze maand door de werkgroepen hard gewerkt, wat uiteindelijk resulteerde in een tentoonstelling waar alle activiteiten zichtbaar werden gemaakt. De volgende werkgroepen manifesteerden zich:

- Archeologie: Deze werkgroep was er met voorwerpen, foto's en een video van de opgraving onder de St.-Josephschool.
- Bidprentjes: Met natuurlijk bidprentjes van bekende en minder bekende Rosmalense mensen, maar ook zomaar hele oude devotieprentjes.
- Beeldbepalende bebouwing: Met foto's van oude boerderijen.
- Foto's: Vele foto's van Rosmalense mensen uit het verleden.

- Genealogie: Met een stamboom van de familie Verstappen, en gegevens over het landgoed *Langenhuysen* en *de Blaertemse Hoef*.

- Klederdrachten: Met mutsen en poffers en oude ge- en verbruiksvoorwerpen voor thuis en op het land.

- Kranteknipsels: Uit het verleden, maar ook recente artikelen.

- Veldnamen: Met een deel van de kadastrale kaart van 1832 (sectie F) van Rosmalen, met daarop ingevuld teruggevonden veldnamen.

- Maquettes: De maquette van historische Rosmalense gebouwen waren door ons lid Cor Verstegen gemaakt en voor de tentoonstelling ter beschikking gesteld.

- Archiefwerk: Dit wordt door ons gedaan ten behoeve van het Streekarcief in Vught. Het invoerklaarmaken voor de computer van Raadsverslagen, processen-verbaal en patentregisters vanaf begin 1800.

- Straatnamen: Deze zijn door ons voorgesteld en ook door de gemeente gebruikt. Er was dus nogal wat te zien. Indien men zo'n teetoonstlling opzet, hoopt men natuurlijk dat deze zal aanslaan bij het publiek. Het is echter nooit onze opzet geweest om te scoren in hoge kijkcijfers, maar wel om die groep mensen te bereiken die interesse heeft in het verleden, en alles wat daarmee samnhangt. Als uit die groep dan ook nog nieuwe leden kunnen worden ingeschreven, dan is dat echt mooi meegenomen.

Er zijn op die zaterdag en zondag zo'n 600 mensen bij ons op bezoek geweest, die zich ook thuisgevoeld hebben, dit gemeten aan de gezellige discussies die onstonden, vooral bij de tentoonstgestelde foto's, maar ook bij de dia-presentatie. Maar ook bij de stand van de opgravingen werd hevig gediscussieerd.

De toneelvereniging *Samenleving* had bij haar presentatie niet te klagen over belangstelling. Er is heel wat gebladerd in de aanwezige fotoboeken en toelichting gegeven bij de foto's hierin, evenzo bij verschillende andere attributen.

Maar ook alle andere stands werden met belangstelling bekeken. Al met al denk ik dat we geslaagd zijn in onze opzet: meer bekendheid geven aan het werk van onze Heemkundekring en interesse wekken voor alles was met heemkunde te maken heeft. Ik wil hierbij dan ook graag allen bedanken die, in een opperbeste stemming, medewerking hebben verleend aan het realiseren van het eerder genoemde doel.

1941: ZILVEREN JUBILEUM VAN DOKTER HANEGRAAFF

Henk de Werd

In april 1941 is in Rosmalen op eenvoudige wijze het zilveren ambtsfeest gevierd van de huisarts dokter Hanegraaff-v.d. Colff. "Enkele personen uit de buurt waren bij elkaar gekomen om te beraadslagen wat in dezen nog te bereiken was. Men

Grafsteen van dokter Hanegraaf op het Lambertuskerkhof alhier. Coll. H. de Werd.

25-jarig jubileum. Bij deze huldiging was ook de heer J. v.d. Berg, destijds door dr. Hanegraaff als eerstgeborene in zijn praktijk behandeld, die een toepasselijke tekening aanbood, vervaardigd door Mejuffrouw W. Lambermont. Hierna dankte dr. Hanegraaff voor het hem aangeboden cadeau alsmede voor de vaas met bloemen en de tekening die hij ontving. Hij stelde dit alles op zeer hoge prijs. Des avonds had een intieme huldiging plaats in het raadhuis door het gemeente- en armbestuur. In de raadszaal had men een eenvoudige versiering aangebracht door tussenkomst van de bloemist L. van Nuland. Hier waren aanwezig dr. Hanegraaff met echtgenote en familieleden, alle raadsleden, het armbestuur, gemeente-ontvanger, secretariëpersoneel, alsmede de kunstschilder Enthoven. De burgemeester, jhr. H.F.C. von Heyden, opende deze feestvergadering met een kort welkomstwoord, waarin hij tot dr. Hanegraaff een rede hield. B. en W. en het armenbestuur hadden ook gemeend Mevrouw in deze huldiging te moeten betrekken en boden Mevrouw een fraai bouquet bloemen aan. Vervolgens zeide hij eens gehoord te hebben van dr. P. v.d. Heijden, dat wat de zuigelingensterfte betrof in Noord-Brabant, deze zoo gunstig afstak bij de andere provincies. Hij verheugde er zich over, dat dr. Hanegraaff hieraan ook heeft medegewerkt gedurende die 25 jaren. 'Het verheugt ons hier thans aanwezig te zien', aldus de spreker, 'om U te huldigen en te danken namens de armen van Rosmalen, doch

heeft toen besloten alleen gelden in te zamelen bij de personen die tot de buurt behoorden om alsnog een passend geschenk te kunnen aanbieden. Het resultaat van deze inzameling was boven verwachting, zodat enkele personen uit de naaste omgeving dr. Hanegraaff het geschenk, namelijk een fauteuil, hebben aangeboden, terwijl aan Mevrouw een vaas bloemen werd geoffreerd. Hierbij werd door de heer J. Ceelen een toespraak gehouden, waarin hij de dokter complimenteerde met zijn

*Gedenk in uwe godsvruchtige gebeden
de ziel van zaliger
de WelEdele Zeergeleerde Heer*

**Hanri Johan Benjamin
Hanegraaff van der Colff,**

*lid van de R.K. Artsenvereening,
in leven 35 jaar arts in Rosmalen,
echtgenoot van Mevrouw*

Anna Henrietta Josephina Celis,

*geboren te Duikslout 31 Maart 1888 en overleden te
Rosmalen, kalm en vredig, na dapper doorstane ziekte
en lijden, 11 Augustus 1951, tijdig voorsien van de
H.H. Sacramenten, die hij 6 Augustus met innige
godsvrucht ontving.*

Niets is zaliger dan een zalige dood.

*Hij was oprecht en vriendelijk, ware goedheid en
blijheid straalde van hem uit bijzonder voor zijne
zichten, altijd bereid om te helpen en te troosten, op te
beuren, te genezen of te verlichten. Hij maakte het ge-
makkelijk om het woord van God te vervullen: „Eert
den geneesheer”, want hij is u gegeven in ziekte en
lijden om te versachten en te sterken.*

Daarom is zijne gedachtenis onvergankelijk.

*Mogen de talrijken die hij bijstond met vreugde
en geduld, bij het sterven in deze wereld en den over-
gang naar het andere leven hem bij God dankbaar zijn!*

*Oerbare Vrouw, met wie ik zoovele jaren gelukkig
leefde, die mij een trouwe hulpe waart in de uitoe-
fening van mijn ambt, gaarne had ik nog een rustige
levensavond met U doorgebracht: God heeft het anders
beschikt, moge Hij uw loon zijn in den hemel, het
zeewig weertien.*

*Bloedverwanten, collega's en vrienden gedenkt
mijner.*

*H. Maria, mijn hoop en vreugde en troost, bid
voor mij.*

Mijn Jezus, barmhartigheid!

Bidprentje en foto van dokter Hanegraaf van der Colff. Coll. II. de Werd.

ook namens de overige dorpsgenooten. Wij willen deze dank niet alleen in woorden uiten, doch ook in daden en hebben gemeend U een schilderij aan te bieden van onzen dorpsgenoot, de bekende bloemschilder Enthoven.⁹

Hierna sprak dr. hanegraaff een dankwoord. Hij zei o.m. diep getroffen te zijn voor de hartelijke woorden, die over zijn werk zijn gesproken; 'letterlijk en figuurlijk ben ik in de bloemen gezet, doch ik heb mijn werk beschouwd als mijn plicht. Het viel mij dikwijls hard en moeilijk en het heeft dikwijls vele opoffering gekost. Hierin heb ik veel te danken aan mijn vrouw.' En voor de bloemhulde aan zijn echtgenote gebracht, uit hij welgemeenden dank. Het zilveren jubilé van dr. Hanegraaff is op eenvoudige, doch waardige wijze gevierd. Het grote aantal bloemstukken en cadeaux bewijst de algemene achting die men voor de jubilaris heeft."

Dokter Hanegraaff v.d. Colff woonde en oefende zijn praktijk uit in de Stationsstraat, daar waar nu architectenbureau Verstappen gevestigd is.

BOUWMEESTER ADRIANUS KUSTERS 2

Henk de Werd

In jaargang 1, nummer 2 van Rosmalla (april 1991) schreef Will Croonen een bijzonder interessant artikel over de Rosmalense bouwkundige Adrianus Kusters, die leefde van 1858 tot 1931. "Opvallend is," lees ik in dat artikel, "dat hij ook optreedt als leverancier van meubels en andere timmerwerken tot doodskisten toe en als taxateur en vertrouwensman." Het leek me leuk een en ander met wat voorbeelden te verduidelijken.

Op 29 januari 1907 dient Kusters een nota in bij dokter F.W. Smulders alhier "wegens het maken van een doodskist met bijlevering van alle benodigde materialen, met inbegrip van verven en vernissen voor mejuffrouw Elisa Wilhelmina Anna Maria Smulders te Rosmalen de som van veertig gulden." Het kopstuk van de kist is 34 bij 59 cm, het voetstuk 28 bij 39. Kusters noteert verder: "De deksel lang 1,77 bij 0,66 en 0,46 m. De bodem van 1 duim geschaafd en geploegd." Voor het maken van de kist werd door Adrianus Kusters de volgende specificatie gemaakt:

2 vuren 1½ duims is 30 voet à f 0,12	f 3,60
1 vuren 1 à 8 duim geschaafd en geploegd 21 voet à 6 cent	f 1,26
1 vuren ½ duims voor plinten en kruis 12 voet à 4 cent	f 0,63
Aan spijkers: 2 pond 2 en 3 duimers	f 0,18
Aan lijm:	f 0,10
10 stukjes blauw lint à 2 cent	f 0,20
10 el wit katoen om te kleeden à 10½ cent	f 1,05
1 kruisbeeld	f 1,15
4½ paar handvatten verzilverd à 65 cent	f 2,925
9 kruischroeven met platen en pennen à 35 cent	f 3,15
Zwarte draadnagels	f 0,06
Een pakje vertiende nagels halfduims	f 0,28
Aan reiskosten naar Den Bosch	f 0,50
Aan verteer naar Den Bosch met den voerman	f 0,70
Aan een fooi aan de voerman	f 1,00
Aan vertter bij het maken en inleggen aan de verver betaald	f 3,00
A. Kusters gewerkt en naar Den Bosch 38 uren à 15 cent	f 5,70
P. Kusters gewerkt 27 uren à 10 cent	f 2,70
Aan vracht bij Apel voor het hout thuisbrengen	<u>f 1,50</u>
Tezamen:	f 33,685

Wie de rekening natelt, komt tot een ander bedrag. Kusters heeft nadien f 33,685 verbeterd in f 33,185.

Adrianus Kusters maakte ook een doodskest voor Crisjaan de Gier. Op 14 februari 1907 presenteert hij hiervoor aan de kinderen van wijlen De Gier een nota "wegens het maken van een doodskest met bijlevering van hout, bekleedsel, negen vernikkelde kruisjes en een zwart kruis erop zonder beeld en kleuren en gevernist f 15,00."

De totale kosten voor deze kist kwamen op f 10,54. Tel uit de winst! Die negen vernikkelde kruisjes kostten toen f 0,54 en voor 8 el bekleedsel van de kist werd f 1,28 gerekend. De maten van de kist worden eveneens genoemd. De kist was 1,95 meter lang. Crisjaan was dus "unne grote mins".

Voor de begrafenis van Jan van de Mortel, die te Leiden in 1900 overleden was, rekende Adrianus Kusters f 10,50. Letterlijk staat er: "Aan de dragers en luiders uit Rosmalen na de lijdienst tezamen 15 manschappen aan tafel wegens genoote koffij, wittebrood, kaas en 1 borrel à 70 cent per persoon is f 10,50." De nota werd op 10 maart 1901 voldaan.

Ik kom op deze Adrianus Kusters zeker nog eens terug.

Het graf van Adrianus Kusters op het Lambertuskerkhof. Coll. H. de Werd.

REGISTER OP ROSMALLA - DERDE JAAGANG 1993

Zoals de voorgaande jaren verschijnt ook dit jaar een register op de Rosmalla. Ook nu is naar onderwerp en auteur gesorteerd. Er zijn dit jaar 4 nummers verschenen en bovendien een Rosmalla Extra, die voor het overzicht ook in het register is opgenomen. De verwijzingen zijn als volgt:

1/2 betekent nummer 1 van 1993, bladzijde 2;

E1/11 betekent Rosmalla Extra deel 1, bladzijde 11; etc.

Naar auteur

Blankendaal, N.M.		
De Lambertuskerk		E1/27
Buijks, H.G.J.		
Tussen het Heeseind en de Hintham		E1/2
Coppens, H.		
Suntematijs		1/16
Kinderspelen	1/28; 2/2; 3/20; 4/16	
Het zangkoor		2/17
Veld- en plaatsnamen als bron van historische kennis		2/5
Kinderliedjes en -versjes	3/22; 4/14	
De adventskrans en de hoop op betere tijden		4/1
De Creijen, een bekende familie uit Rosmalen		4/5
Villa <i>De Driesprong</i>		E1/33
Fiets- en Wandelroute		E1/35
Coppens, H. (i.s.m. H. de Werd)		
's-Hertogenbosch arrogant		1/9
Croonen, W. (i.s.m. H. de Werd)		
De Drie Linden		E1/26
Derksen, Th.		
In memoriam Toon Heijmans		3/1
Doorn, W. van		
De vier jaorgetèj	3/24; 4/18	
Hellemons, C.		
De standerdmolen		E1/30
Hermens, A.C.G.		
Anekdoten		3/9
Hessels, J.		
Tentoonstelling eerste lustrum		4/27
Kinderen, M. der		
Even stilstaan... ter herdenking		2/11
De R.K. geitenfokvereniging		3/8
Leenman, W.		
Een graantje meepikken		3/15
Inventaris		2/34
Mol, G.		
Oost- en West-Brabant		1/2
Nijhof, E.		
Annenborch, De		E1/19
Poelman, J.C.M.		
Van klooster tot psychiatrisch ziekenhuis	1/12; 2/13; 3/27; 4/21	
Valk, G.H.F.		

Monumenten en monumentenzorg	E1/11
Veekens, W.	
De naam <i>Hintham</i> toponymisch-bibliografisch toegelicht	1/3
Ven, A.J. van de	
Het oude hoofdgebouw van Coudewater	E1/22
Verhoeven, J.	
Oude gezeden uit begin 1900	3/14
De gebroeders Van Stiphout	3/17
Werd, H. de	
Werkgroep Archivering deed verslag	1/7
Het testament van Dirk v. Venrooij en Margriet Siepkens 1793	1/19
De bevrijding van Hintham 2	1/23
1800: Een lijk in een wiel op de Heinis te Rosmalen	2/9
Dertig jaar geleden had Rosmalen ook zijn Stienstrazaak	2/26
Archief	2/30; 3/13; 4/3
Bidprentjes	3/2
Verboden te venten - 1777	3/13
Een reglement voor de broodbakkers te Rosmalen 1793	3/30
Tragisch ongeval in Rosmalen	4/5
1941: Zilveren jubileum van dokter Hanegraaff	4/28
Bouwmeester Adrianus Kusters 2	4/31
De Annakerk van Hintham	E1/16
Werd, H. de (i.s.m. H. Coppens)	
's-Hertogenbosch arrogant	1/9
Werd, H. de (i.s.m. W. Croonen)	
De Drie Linden	E1/26

Naar onderwerp

Niet opgenomen zijn de inhoudsopgaven, voorwoorden van de redactie en lijsten van sponsors, daar die in elke aflevering terugkomen en voor verder onderzoek niet relevant zijn.

Adventskrans en de hoop op betere tijden, De	4/1
Anekdoten	3/9
Annakerk van Hintham, De	E1/16
Annenborch, De	E1/19
Archief	2/30; 3/13; 4/3
Archivering deed verslag, Werkgroep	1/7
Bidprentjes	3/2
Brabant, Oost- en West-	1/2
Broodbakkers te Rosmalen 1793, Een reglement voor de	3/30
Coudewater, Het oude hoofdgebouw van	E1/22

Creijen, een bekende familie uit Rosmalen, De	4/5
<i>Driesprong, Villa De</i>	E1/33
Even stilstaan... ter herdenking	1/11
Fiets- en wandelroute	E1/35
Foto, Een	1/30
Geitenfokvereniging, De R.K.	3/8
Gezegden uit begin 1900, Oude	3/14
Graantje meepikken, Een	3/15
Hanegraaff, 1941: Zilveren jubileum van dokter	4/28
Heemkundekring?, Waarom een	E1/39
Heeseind en de Hintham, Tussen het	E1/2
Heijmans, In memoriam Toon	3/1
's-Hertogenbosch arrogant	1/9
Hintham, Tussen het Heeseind en de	E1/2
Hintham, De Annakerk van	E1/16
<i>Hintham</i> toponymisch-bibliografisch toegelicht, De naam	1/3
Hintham 2, De bevrijding van	1/23
Inventaris	2/34
Jaorgetèj, De vier	3/24; 4/18
Kinderliedjes en -versjes	3/22; 4/14
Kinderspelen	1/28; 2/2; 3/20; 4/16
Klooster tot psychiatrisch ziekenhuis, Van	1/12; 2/13; 3/27; 4/21
Kort, In het	3/11
Kusters 2, Bouwmeester Adrianus	4/31
Lambertuskerk, De	E1/27
Lijk in een wiel op de Heinis te Rosmalen, 1800: Een	2/9
Linden, De Drie	E1/26
Monumenten en monumentenzorg	E1/11
Siepkens 1793, Het testament van Dirk v. Venrooij en Margriet	1/19
Standerdmolen, De	E1/30
Stienstrazaak, Dertig jaar geleden had Rosmalen ook zijn	2/26
Stiphout, De gebroeders Van	3/17
Suntematijs	1/16
Tentoonstelling eerste lustrum	4/27
Tragisch ongeval in Rosmalen	4/5
Veld- en plaatsnamen als bron van historische kennis	2/5
Venrooij en Margriet Siepkens 1793, Het testament van Dirk v.	1/19
Venten - 1777, Verboden te	3/13
Wandelroute, Fiets- en	E1/35
Zangkoor, Het	2/17

SPONSORS

De uitgave van Rosmalla is mede mogelijk door de financiële steun van:
Abelen BV, Makelaarskantoor, Burg. Mazairaclaan 2, Rosmalen
Baldode Van Grinsven, Raadhuisstraat 4c, Rosmalen
Berg Autobedrijf, G. v.d., Hintham 162, Rosmalen
Berg Autoschadebedrijf, G. v.d., Hintham 160, Rosmalen
Bouwmans, Oliehandel, J., Tweeberg 1, Rosmalen
Creij & Van Hoek BV Grond- weg- en waterbouw, Huisbergenweg 6, Rosmalen
E.T.I. Bureau Linnenbank BV, Stationstraat 13, Rosmalen
Foto Stijntjes, Molenhoekpassage 5, Rosmalen
Gebouwservice H. Pennings & Zn BV, Europaplein 14, 's-Hertogenbosch
Gloudeemans BV, W., Hintham 117, Rosmalen
Heijmans BV, Ver. Bedrijven, Graafsebaan 13, Rosmalen
Hoedemakers en Zonen BV, Aannemersbedrijf P., Hintham 68, Rosmalen
Huijbregts en Peters Notarissen, Hoff v. Hollantlaan 5, Rosmalen
Jaropa Holding BV, J. Stienstra, Bruistensingel 100, 's-Hertogenbosch
Lambermont Assurantiebedrijf, A., Burg. Woltersstraat 1, Rosmalen
Lotus BV Plumveeslachterij, Biestkampweg 2, Rosmalen
Mierlo, Advocatenkantoor van, Pioenroosstraat 20, Rosmalen
Modecentrum C. van de Graaf, Dorpsstraat 10, Rosmalen
P.B.O. Bouwbedrijf BV, Tuinstraat 6, Rosmalen
Pennings Bouwmaatschappij BV, H., Sportlaan 21, Rosmalen
Pennings en Zonen Bouwbedrijf BV, H., Dorpsstraat 4, Rosmalen
Piels, Technisch installatiebedrijf, Friezenstraat 7, Rosmalen
Rabobank Rosmalen, Raadhuisstraat 1, Rosmalen
Reijmers Schoenen BV, Dorpsstraat 26, Rosmalen
Timmers BV Bouwbedrijf, Heikampweg 6, Rosmalen
Uden BV, Aannemersbedrijf A. v., Vliertwijksestr. 38c, Rosmalen
Verstappen Handelsonderneming BV, Kloosterstraat 5a, Rosmalen
Verstegen Schilderwerken BV, Oude Engelseweg 3a, 's-Hertogenbosch
Villa Fleurie, De Driesprong, Rosmalen
Voets Weg- en Waterbouw, Gebr., Pinksterbloemstraat 4, Rosmalen

---

INHOUDSOPGAVE

Van de redactie	1
De adventskrans en de hoop op betere tijden	1
Archief	3
Tragisch ongeval in Rosmalen	5
De Creijen, een bekende familie uit Rosmalen	5
Kinderliedjes en -versjes 2	14
Kinderspelen 5 (slot)	16
De vier jaortegèj 2 (slot)	18
Van klooster tot psychiatrisch ziekenhuis 6	21
Tentoonstelling eerste lustrum	27
1941: Zilveren jubileum van dokter Hanegraaff	28
Bouwmeester Adrianus Kusters 2	31
Register op Rosmalla - derde jaargang 1993	32
Sponsors	36

IN HET VOLGENDE NUMMER O.A.

Na de euforie in het voorwoord van het vorige nummer hadden we gehoopt deze keer zoveel artikelen te hebben dat we niet alles hadden kunnen plaatsen en hier het een en ander hadden moeten vermelden. Onze hoop bleek ijdel. We kregen helemaal niets, behalve van H. Coppens, H. de Werd en J. Hessels. De volgende keer hopelijk beter!

Sint op bezoek in
Rosmalen ± 1963.
Links: wethouder
Steven Tibosch
(27/10/1903-6/5/1982)
Rechts:
Burgemeester
Mazairac,
burgemeester van
Rosmalen van 1955
tot 1964. Coll.
Heemkundekring
Rosmalen.

Van links naar rechts:
Wethouder Steven
Tibosch, wethouder
Willem Noppen.